

Forbrukertilsynet
Konkurransetilsynet

Saksbehandler:
Thomas Iversen

Vår ref.

Dato:
04.02.2026

Klage på variable avtaler

Forbrukerrådet har gjennom henvendelser fra enkeltforbrukere, i elklagenemnda og via strømprisportalen vår avdekket at flere variable kraftleveringsavtaler over lengre tid ikke har hatt den jevnlige prisjusteringen som avtaletypen forutsetter. Mange av de variable avtalene er ikke lenger variable.

En variabel kraftleveringsavtale kjennetegnes ved at den har en strømpris som endres jevnlig (ofte hver måned) basert på markedsprisutviklingen, noe som gir mer forutsigbarhet enn time-for-time spotpris. De har vært dyrere over tid enn spotprisavtaler og fastprisavtaler, da risikoen for selskapet prises inn over kortere tid enn for fastprisavtaler hvor bindingstiden ofte er lengre.

Når prisfastsettingen ikke lenger er variabel basert på markedsprisutviklingen, må dette anses som et avtalebrudd som påfører kundene et betydelig økonomisk tap.

En slik handelspraksis vil kunne være urimelig. Dette gjelder særlig når selskapet bevisst fjerner det som kjennetegner avtalens karakter. Dette blir ytterligere forsterket dersom prisen stopper å være variabel på et svært høyt nivå. Det kan i et slikt tilfelle også reises spørsmål om en høy varig pris vil være urimelig i seg selv, jf. pristiltaksloven § 2. Ved rimelighetsvurderingen vil det som utgangspunkt bli sett hen til hvorledes en pris forholder seg til vanlig pris i markedet.

Utdrag om variable avtaler

Utdrag fra Strømpris.no viser at det finnes 40 variable kraftleveringsavtaler.

Fjordkraft AS har 17 avtaler og TrøndelagKraft AS har 4 avtaler. Rauma Energi AS, Agva Kraft, Helgeland Kraft Strøm AS og NEAS AS har alle to 2 avtaler hver, mens Sunndal Energi AS, Saga Energi AS, Vibb AS, Voss Energi Kraft AS, Dalane Energisalg AS, Fortum, Hurum Kraft AS, Polar Kraft

AS, Krafttriket AS, Heilhornkraft AS og NTE Marked AS kun har én avtale hver.

Totalt 13 avtaler har hatt siste prisendring i 2025, mens 26 avtaler hadde sin siste prisendring i 2024, og én avtale ble endret sist gang i 2023.

Bilag 1: Utdrag fra strømpris.no (27.01.2026)

Selskapene rapporterer inn endringer i priser, noe som gir Forbrukerrådet oversikt over når avtalen sist ble justert. Den eldste avtalen er Agva Kraft Variabel, som har kostet 149 øre/kWh siden 07.07.2023.

De fleste variabelproduktene til Fjordkraft ble sist justert 01.04.2024 og har hatt en kraftpris på mellom 197-199 øre/kWh.

NVE oppgir at 2,3 prosent av alle husholdninger fortsatt står på disse kontraktene. Det betyr at litt over 60 000 husholdninger har disse avtalene fortsatt.¹

Vi tar et eksempel for å illustrere hvor økonomisk ugunstig det er når variable avtaler ikke lenger er variable, og i realiteten er omgjort til en svært høyt priset fastprisavtale. Et uvektet gjennomsnitt av alle de variable avtalene som har vært stabile mer enn ett år gir en kraftpris på 177 øre/kWh.² Medianen i samme intervall er 197 øre/kWh. Forskjellen mellom gjennomsnitt og median i utvalget er det relativt store antallet avtaler fra Fjordkraft som ligger på 197-199 øre/kWh. Vi legger oss i det videre på en kraftpris på 185 øre/kWh i regneeksemplene som følger.

En gjennomsnittshusholdning bruker rundt 14 300 kWh per år. Mellom april 2024 og ut 2025 vil en eksempel-husholdning ha betalt i underkant av 25 000 kroner mer for strømmen enn dersom husholdningen hadde hatt en spotprisavtale.³

¹ Totalt 2 660 782 anlegg i husholdningene ganger 2,3 prosent er 61 198.

² NVE sin «Sluttbrukerpris og strømkostnader» viser at gjennomsnittsprisen for alle kraftleveringsavtaler med standard variabel struktur i 2024 og 2025 var hhv. 179 og 174 øre/kWh.

³ Merkostnad på 25 583 NOK i NO1 og 23 003 i NO2. Forutsetninger: 14 300 kWh i månedsperiodisert forbruk. Strømstøtte fra april 2024 til oktober 2025, Norgespris deretter. Sammenligningsavtale i spotmarkedet: Jærkraft med app til 0 øre/kWh og 39 kr/mnd.

Grovt regnet vil husholdningene samlet som har hatt en variabel kraftleveringsavtale betalt over 1,5 milliarder kroner mer enn en tilsvarende kundegruppe som følge spotprisen.⁴

Til sammenligning ville disse husholdningene kommet atskillig bedre ut av det ved å ha leveringspliktig strøm fra sin nettleverandør. For NO1 ville en kunde som gikk fra en variabel kraftleveringsavtale til leveringspliktig strøm i april 2024 spart nesten 25 000 kroner⁵ ved utgangen av 2025.

I gjennomsnitt har de variable avtalene ligget 30–40 prosent over en spotprisavtale mellom 2022 til og med 2025. Dersom de variable avtalene som frøs prisen i april 2024 hadde fortsatt å være variable, så ville kundens tap ha blitt redusert med i underkant av 20 000 kroner i samme periode.⁶

Våre beregninger viser at i perioden siden avtalene mistet sin variable karakter, har en typisk variabel avtale i snitt ligget 3,3 ganger over den gjennomsnittlige spotprisen. Det gjennomsnittlige påslaget ligger på 114 øre/kWh. Til sammenligning er påslaget for leveringspliktig strøm hos Elvia maksimalt 10 øre/kWh.

Fjordkraft har klart flest variable avtaler som over lengre tid ikke har fått justert prisene sine. Avtalen «Forutsigbar» har hatt uendret pris siden april 2024 med en kraftpris på 199 øre/kWh. Vilklårene beskriver avtalen slik:

«Forutsigbar er en standard variabel kraftprisavtale. Fjordkraft kan etter denne avtale endre priselementene og avtalevilkårene med 30 dagers varsel, enten ved direkte skriv i kundens innboks i Min side og med varsel til kundens registrerte e-postadresse, eller på annen egnet måte»

Som en «standard variabel kraftprisavtale» er grunnforutsetningen i avtalen at den nettopp skal være variabel. Det vil si at den skal følge priskurven for spotprismarkedet, om enn med en forsinkelse. Når avtalen har hatt samme pris siden april 2024 er den ikke lenger å regne som variabel, og avtalen har mistet hovedegenskapen sin.

⁴ Korrigert for strømstøtte/Norgespris for begge avtaletyper. Forutsetninger fra note 4, ganget med 60 000 kunder. Rundet ned.

⁵ Besparelse på 24 053 NOK i NO1. Forutsetninger: Forutsetninger: 14300 kWh i månedsperiodisert forbruk. Strømstøtte fra april 2024 til oktober 2025, Norgespris deretter. Leveringspliktig påslag 0-6 uker på 6,25 øre/kWh og deretter 10 øre/kWh.

⁶ En utregning som dette tar ikke opp i seg hvordan markedsaktørene setter den variable prisen, og må kun sees på som et grovt estimat.

Bilag 2: Markedsføring av standard variable avtaler

Urimelig handelspraksis og urimelige avtalevilkår

Forbrukerrådet mener det kan reises spørsmål ved om det å holde prisen på standard variabelavtaler konstant er en urimelig handelspraksis.

En handelspraksis er urimelig dersom den strider mot god forretningsskikk overfor forbrukere og er egnet til vesentlig å endre forbrukernes økonomiske atferd slik at de treffer beslutninger de ellers ikke ville ha truffet, jf. markedsføringsloven § 6.

Egenskapen ved en standard variable kraftleveringsavtale er at de skal gi forutsigbarhet samtidig som prisen sakte fulgte markedsprisen. Ved å fryse prisen på et svært høyt nivå har det som kjennetegner avtalens karakter forsvunnet.

Selv om forbrukerne det gjelder er varslet og bedt om å bytte avtale, vil ikke det være tilstrekkelig til å avhjelpe situasjonen. Når selskapene ikke lenger kan tilby den avtaletypen slik den er annonsert, mener Forbrukerrådet at avtalene må avsluttes. Dette kan gjøres ved at kundene sies opp.

Vi ber Forbrukertilsynet undersøke denne praksisen, samt vurdere om øvrige regler i markedsføringsloven kan være brutt.

Urimelige priser

Forbrukerrådet mener at det kan reises spørsmål om faste kraftpriser opp mot 199 øre/kWh er å regne som en urimelig pris etter pristaksloven § 2.

Etter denne bestemmelsen er det «forbudt å ta, kreve eller avtale priser som er urimelige. Heller ikke må det kreves, avtales eller opprettholdes forretningsvilkår som virker urimelig overfor den annen part eller som åpenbart er i strid med allmenne interesser.» Bestemmelsens primære formål er å ivareta forbrukervernet, jf. Ot.prp.nr.41 (1992–1993) punkt 6.4.4.

Rimelighetsvurderingen tar etter forarbeidene utgangspunkt i vanlig pris i markedet, og hvordan prisen i den aktuelle saken avviker fra dette. I mange tilfeller finnes det ikke en markedspris, men det gjør det i kraftmarkedet.

For prisområdet NO1 (Østlandet) vil en pris på 199 øre/kWh i gjennomsnitt være 3,6 ganger høyere enn markedsprisene. I sommermånedene vil avviket være

markant større, med august 2024 på topp med 12,3 ganger høyere pris enn systemprisen.

Med et periodisert forbruk på 15000 kWh mellom april 2024 ut 2025 vil en husholdning ha tapt over 25 000 kroner sammenlignet med en av markedets beste spotprisavtaler.

Vi har også sett nærmere på avviket mellom markedsprisen og faktisk pris for én konkret variabelavtale for prisområdet NO5 (Vestlandet) i perioden 2023-2025.

Avtalen vi så nærmere på er Fjordkraft Stabil Strømpris (tidl. "Garantert Fornøyd"). Det største avviket fant vi i september 2023 der avtalen har en strømpris som er hele 114 ganger høyere enn markedsprisen. I snitt var avtaleprisen 2,38 ganger høyere enn markedsprisen i 2023, 4,46 ganger høyere i 2024 og 3,73 ganger høyere i 2025, jf. oversikt nedenfor. Avtalen sluttet å være variabel i april 2024.

Bilag 3: Priseksempel Fjordkraft Stabil

Når prisavviket mot markedsprisen ikke skyldes kvalitet, konkurranse eller utenforliggende forhold som påvirker konkurransen, er det lite som kan forsvare denne prisen. Vi legger også til at denne prisen er satt av selskapene i løpende avtaler, og mye taler for at kundegruppen som fortsatt er på disse avtalene ikke har kapasitet til å bytte avtale selv.

Forbrukerrådet mener at prisen her markant avviker fra markedsgjennomsnittet. Vi ber Konkurransetilsynet vurdere om prisen er urimelig etter pristiltaksloven § 2.

Dersom Forbrukertilsynet ikke tar opp saken, så ber vi Konkurransetilsynet vurdere om det er urimelig å opprettholde vilkårene slik de er, jf. samme bestemmelse.

Avsluttende bemerkninger

Forbrukerrådet ønsker å være tydelige på at variable kraftleveringsavtaler – som en hybrid mellom spotpris og fastpris – isolert sett kan ha mye bra for seg dersom de forvaltes på en god måte.

I mange europeiske land er det nettopp disse avtalene som er dominerende. En slik avtale vil gi et sakte prissignal i form av at prisen sluttbrukeren eksponeres for vil svinge i tråd med fremtidsmarkedet og andre faktorer som selskapet tar inn i sin vurdering. Merkostnaden over rene spotprisavtaler kan – på samme måte som for fastprisavtaler – sees om som en pris betalt for forutsigbarhet.

Når selskapene ikke lenger lar variable avtaler variere, er det etter vårt syn et klart avtalebrudd. Avtalene må enten på nytt bli variable eller avvikles ved at kundene sies opp.

Vi forstår kundenes åpenbare forvirring og passivitet her. Mange av avtalene heter noe som «trygg» eller «forutsigbar». Når selskapene argumenterer for at folk bør gå over på et spotprisprodukt der prisen svinger per time, så forstår vi at forvirringen kan bli komplett.

Vår klare mening er at informasjon til kundene ikke er tilstrekkelig, og at avtalebruddet må opphøre eller at avtalene må avsluttes.

Ideelt sett bør den økonomiske merkostnaden variabelkundene har hatt som følge av fryste priser betales tilbake. Tilsynsorganene mangler likevel hjemmel til å pålegge dette.

Vennlig hilsen

Forbrukerrådet

Mette Fossum
direktør

Thomas Iversen
fagsjef strøm